

Merhaba

Bu yılın ilk 6 aylık dönemini geride bıraktık. Sektörün 6 aylık işlem hacmi, 2002'de yaşanan ivmenin de üzerinde bir artış olduğunu gösteriyor. Yatırımlar devam ediyor ve leasing şirketlerinin portföyü büyüyor. Bu portföyün içinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere sağlanan finansman en büyük payı alıyor. Gerçekleşen işlemlerin % 71'i makine ve ekipman yatırımları. Leasing kullanan firmaların % 59'u sanayi kuruluşları, %37'si hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmeler. Bu veriler Türkiye'de leasing işlemlerinin finansman yönünü ve amacını ortaya koyuyor. Leasing şirketleri, KOBİ yatırımlarına destek olmayı sürdürüyor. Altı aylık dönem itibarıyla 1 milyar USD'in üzerinde finansman gerçekleşen sektörün yıl sonu hedefi 2 milyar USD'a yaklaşmak.

2003 yılı, leasing sektörüne yönelik önemli mevzuat değişikliklerinin olduğu bir yıl. Vergi Kanunlarında Uluslararası Muhasebe Standartları baz alınarak yapılan yeni düzenlemeyle leasing işlemlerinin muhasebe ve vergilendirilmesi 1 Temmuz itibarıyla değiştirildi. Bundan böyle leasinge konu ekipman kiralayan yerine kiracı firmanın bilançosunda yer alarak, amortisman kiracı tarafından ayrılacak. Sn. Ahmet Buldam, bu sayımızdaki yazısında eski ve yeni vergi düzenlemesinin gerekçelerini değerlendiriyor.

Yeni vergi düzenlemesine ilişkin hususlar ve leasing işlemlerinin kiracının kayıtlarına yansımaları Eski Hesap Uzmanı Sn. Cemalettin Uçak ve Eski Mali Uzman Sn. Orhan Merzifonluoğlu tarafından ayrıntılı bir biçimde bültenimizde açıklanmakta. Sn. Uçak ve Sn. Merzifonluoğlu aynı zamanda sektörümüzde faaliyet gösteren Tepe Leasing'in Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcısı.

Muhasebe ve Vergilendirmenin Uluslararası Muhasebe Standartlarına yaklaştırılması sektörümüzde, yurtdışında yaygın olarak kullanılan ancak Türkiye'de uygulama alanı henüz bulamamış Operasyonel Leasing'in gündeme gelmesine neden oluyor. Bu konuyla ilgili olarak Siemens Leasing/Sn. Murat İncekara'nın görüş yazısını bültenimizde bulabilirsiniz.

Bu sayımızda ayrıca kısa adı İMDER olan İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Derneği'nin İnşaat ve İş Makinaları sektörüne yönelik bilgi verici yazısı ile Yapı Kredi Leasing'ten Sn. Zafer Kızılsu'nun "İş ve İnşaat Makinaları Sektöründe Leasing" konulu yazısı yer alıyor.

Bültenimize tüm katkıda bulunanlara teşekkür ediyoruz.

Bir sonraki sayımızda buluşmak üzere

Sağlıcakla kalın... FİDER

Yeni Bir Dönem ?

Ahmet BULDAM

Finansal kiralamanın vergilendirilmesi konusunda yeni düzenlemeler yürürlüğe girdi. Böylece ülkemizdeki leasing uygulamasında tümüyle yeni bir dönem başladı. Yatırım finansmanı işlevinin önemli bir bölümünü uzun yıllar sırtında taşıyan leasing sektörünün önünde yepyeni ve iddialı bir çalışma dönemi açılıyor.

Geride bıraktığımız dönemde sektöre tanınmış kimi vergi ayrıcalıkları üzerinde çokça tartışıldı. Bu tartışmalar genellikle, sektörün özel vergi düzeninin yararlı olup olmadığından daha çok, bu işleyişin kötüye kullanılıp kullanılmadığı üzerinde toplanıyordu.

Sektöre özgü vergi düzenlemeleri kuşkusuz yararlıydı, çünkü o dönemin özellikleri finans kesiminin kendiliğinden sermaye malı finansmanına yönelmesine elverişli değildi. 1980 li yıllara dek yatırım finansmanı işlevini ancak dış kaynaklara ve kamu desteğine dayalı olarak yürüten Türk bankacılık kesimi, yeni dönemde de risk ağırlıklı varlıklarının çok büyük bölümünü kısa vade içinde tutmayı tercih etmişti.

1986'dan başlayarak bankaları finansal kiralama iştiraklerine sermaye ayırmaya ikna eden etkenlerden en önemlisi, kiralanan varlıklar üzerinde tesis edilen mülkiyetin getirdiği ek güvencedir. Bu mülkiyetle birlikte gelen yatırım teşvikleri ile amortisman olanakları ise ikinci plandadır.

Kaldırılan Vergi Rejiminin Sakıncaları Neydi?

Eski vergi rejimi üzerine yazılıp söylenmesi gereken hemen her şey yazılıp söylendi. Dünyanın pek çok ülkesinde, üç aşağı – beş yukarı halen yürürlükte olan bu rejim hakkında son kez birkaç söz söylemeden geçmeyelim.

Kaldırılan rejim, bir kesime tanınmış özel bir vergi indirimi değildi. Vergi sistemimizde her tür yatırım ve yatırımcı için var olan vergisel kolaylıkların bilançolar arasında yer değiştirmesine dayanıyordu. Bu anlamda 'vergi yönünden etkisiz' (tax-neutral) bir düzenlemeydi. Yani vergi kaybı doğurmuyordu.

Söz konusu düzenin vergi kaybı olarak değerlendirilen temel etkisi: amortismanın kiracı yerine kiralayanın bilançosuna kaymasıyla, bu indirimlerin ileriki yıllara sarkmadan, mutlaka ve azami oranlardan ait

Devamı Sf. 4'de

Başkan'dan

Bilindiği üzere 4842 sayılı kanunla Finansal Kiralama İşlemlerinin Vergilendirilmesi Hukuki Mülkiyet bazından Ekonomik Mülkiyet bazına kaydırılmıştır. Buna göre kiralanılan malın amortisman hakkı Hukuki Malik olan kiralayana devredilmiştir.

Yeni düzenlemede finansal kiralama şirketleri amortisman hakkını kaybetmiş olmasına rağmen sektörün görüşleri gözönüne alınarak yatırım indirimi hakkının finansal kiralama şirketlerine verilmesi sektörün özkaynaklarının enflasyona karşı korunmasına yardımcı olacaktır.

Diğer taraftan amortisman hakkının kiracıya geçmesi ve kira sözleşmelerinin kiracının bilançosuna yansması nedeniyle yeni düzenlemenin sektörümüze beklenen etkileri aşağıdaki gibi olacaktır.

- Aktif karlılığı ve borç/özkaynak dengesi gözetilen firmalardan
- Yatırım bütçesi dışında yatırım yapmak ve yatırımlarını cari giderlerden karşılamak isteyen firmalardan talep eksikliği meydana gelecektir.

Yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı işlem hacminde %10 ila %15 oranında daralma beklenmektedir. Bu daralmaya neden olacak talep eksikliği büyük ölçekli firmalardan gelecektir.

Leasing işlemlerine talep, bankalardan kaynak bulamayan orta ve küçük ölçekli firmalardan ve uzun vadeli kaynağa ihtiyacı olan büyük ölçekli işletmelerden gelecektir. Öte yandan, leasing firmaları tarafından amortisman süresinin uzun olması nedeniyle tercih edilmeyen gayrimenkul kiralama işlemlerinde var olan talep karşılanacaktır. Dolayısıyla, gayrimenkul kiralama işlemlerinde artış beklenmektedir.

Sektör, önümüzdeki dönemlerde leasing işlemlerini bilançolarında göstermek istemeyen ve yatırımlarını yatırım bütçesi içinde değilde genel giderler kaleminden karşılamak isteyen firmalar için "devir opsiyonsuz finansal kiralama" işlemlerine de yönelecektir. Böylece, büyük ölçekli firmalardan kaybedilen talep eksikliği yeniden kazanılacaktır.

Sektörümüzü ilgilendiren bir diğer husus, banka dışı mali kuruluşların düzenleme ve denetlenmesi yetkisinin Hazine Müsteşarlığından alınarak BDDK'ya devredilecek olmasıdır. Leasing finansmanının aşağıda belirtilen nedenlerle banka kredilerine alternatif bir yöntem olması, leasing işlemlerinin bankacılık sektörüne göre düzenleme ve denetlenmesinin daha esnek olmasını gerektirmektedir.

- Leasing şirketlerinin mevduat ve fon toplayan kuruluşlar olmaması
- Hukuki mülkiyetin leasing şirketinde olmasının getirdiği hukuki ve pratik avantajlar nedeniyle teminat ihtiyacını asgariye düşürmesi ve bu nedenle risk değerlendirmesi ve kredi prosedürünün leasing işlemlerinde bankalara göre daha esnek olması
- Özellikle kayıt sistemi ve bilanço büyüklükleri kredilendirmede risk değerlendirmesine uygun olmadığı için bankalarca kaynak aktarılamayan girişimci ve yatırımcı KOBİ'lere bankacılık kural ve düzenlemelerine zarar vermeden leasing yoluyla kaynak aktarılması
- Dünyada yaygın olarak kullanılan leasing işlemlerinde sadece finansman riski (kredi riski) alınan finansal leasing işlemleri yanında, malla ilgili riskin de alındığı operasyonel leasing işlemlerinin ağırlıklı yer tutması

Fider olarak, gelecek dönemdeki muhtemel düzenlemelerin sektörümüzün ihtiyaç ve gelişimine uygun olarak yapılabilmesine yönelik Düzenleyici Otoritelerle görüşmelerimiz devam etmektedir ve yapılacak düzenlemelerin sektörümüzün geleceği açısından bu yönde olacağını umuyoruz.

Saygılarımla,
Dursun AKBULUT
Yönetim Kurulu Başkanı

İş Makinaları Sempozyumu 6-7 Eylül tarihinde gerçekleştiriliyor

Bu yıl ilk kez yapılan "İş Makinaları Sempozyumu ve Sergisi" 6-7 Eylül 2003 tarihinde DSİ 14. Bölge Müdürlüğü – İstanbul tesislerinde düzenleniyor.

İMDER (İş ve İnşaat Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği Derneği) ile TMMOB (Türkiye Makine Mühendisleri Odaları Birliği) tarafından ortaklaşa düzenlenen sempozyumda, iş makinaları sektörünün büyüteç altına alınması, sektöre yönelik devlet ve hükümet politikalarının sorgulanması, iş makinalarının verimli kullanımı, teknolojik boyutu, yerli üretimi, ihracat ve ithalatı, makinaların bakım ve onarımı, sektördeki istihdam ve sektörün sorunlarının tartışılması amaçlanıyor.

Sempozyuma, İş makinalarının finansmanında önemli bir alternatif olarak "Finansal Kiralama ve İş Makinaları Sektöründeki Kullanımı" konulu bildiriyle FİDER de katılmakta.

Tekfen Leasing ve Ulusal Leasing FİDER Üyesi Oldu

Mayıs ayında FİDER üyesi olan Tekfen Leasing, 1994 yılında kurulan Ekspres Finansal Kiralama A.Ş.'nin Tekfenbank tarafından 2001 yılında satın alınması ile 26.12.2001 tarihinde ünvan değişikliği yaparak bu tarihten itibaren Tekfen Finansal Kiralama A.Ş. olarak faaliyet göstermeye başlamıştı.

FİDER üyeliğine Haziran ayında katılan Ulusal Leasing ise 1997 yılında Ulusal Bank iştiraki olarak kurulmuş, 2002 yılında ise Kızılkaplan Faktoring firması ortakları tarafından satın alınmıştı.

İş Leasing'ten Yeni Hizmet Kanalı : E-İş Leasing

İş Leasing tüm işlemlerini internet ortamına taşıyarak yeni ürünü "e-İşleasing"i web sitesinde müşterilerinin kullanımına sunmaya başladı.

Bankacılık sisteminde kullanılan internet şubesinin bir benzeri olan ürün, leasing müşterisinin ihtiyaçlarına çok detaylı online olarak cevap verecek şekilde tasarlanmış. Şirket yetkilileri günümüze kadar sektörde internet kanalından müşterilere

sadece leasing başvurusu yapma olanağının sağlandığını, bu proje sonucunda ise müşterilerin finansal kiralama işlemlerinin tüm aşama ve detaylarını gerçek zamanlı olarak izleme imkanına kavuştuklarını belirtiyorlar.

"e-İşleasing" sayesinde müşteriler yeni başvurularının hangi aşamada olduğunu anında görebiliyor, daha önceki işlemleri ile ilgili sözleşme ve ekipman bilgilerine ulaşabiliyor, bunlara ait kira ödeme planlarını, yapılan ödemeleri, gecikmiş borçları, gecikmelerden doğan temerrüt faizlerini ve diğer borçlarını görebiliyor, kiralanan ekipmanın mülkiyet devri ve sigorta işlemlerine ait tüm bilgilere ulaşabiliyorlar. Bu hizmet kapsamında müşteriler ayrıca tüm cari hesap ekstrelerini görebiliyor, vadesi gelecek kira ödemeleri için bankalarına talimat verebiliyor ve yakın tarihli ödemeleri için e-mail ile hatırlatma hizmeti alıyorlar.

Leasing'te Sendikasyon

İzmir/Çiğli'de 100 yataklı Özel Kent Hastanesi'nin tüm ekipmanları 5 Leasing şirketinin kurduğu sendikasyon ile finanse edildi. Proje tutarı 7.3 milyon USD olan işlemde ABN-Amro Leasing, Koçlease, İşleasing, BNP-Ak-Dresdner Leasing ve Yapı Kredi Leasing finansör olarak yer aldılar. İlk yılı ödemesiz toplam 5 yıllık leasing finansmanı ile gerçekleşen projede hastane ortakları Ege Bölgesinin önde gelen sanayici ve işadamlarından oluşuyor.

Genel amaçlı olarak planlanan Hastanenin Ekim ayında faaliyete geçmesi ve Türkiye'de kuruluş aşamasında uluslararası akreditasyon alacak ilk hastane olması hedeflendiği belirtiliyor. Yetkililer, İzmir ve çevresinden gelecek hastalara hitap edileceğini ve bölgede sağlık hizmetleri konusunda yaşanan eksikliğin büyük oranda giderileceğini ifade ediyorlar.

Yapı Kredi Leasing'in 3. Bahar Şenliği

Yapı Kredi Leasing tarafından bu yıl üçüncüsü gerçekleştirilen Bahçelievler Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik "Bahar Şenliği" 27 Haziran 2003 tarihinde kurumun bahçesinde düzenlendi. Animasyon ekibi tarafından çeşitli oyunlar oynayan çocuklar, müzik eşliğinde bol bol dans ettiler.

İş Leasing'e En Başarılı Girişimci Ödülü

İş Fikirleri Dergisi tarafından 7 yıldır verilen Fasih İnal Girişimcilik Ödülleri kapsamında bu yıl "Finansman" dalında en başarılı girişimci ödülünü İş Leasing aldı. Sektörde 1988 yılından beri faaliyet gösteren ve 2000 yılında halka açılan İş Leasing, İş Bankası'nın yurt çapına yayılmış şubelerinin de desteği ile sektörün önde gelen şirketlerinden biri konumuna ulaştı. Özellikle 2002 yılında ürün ve hizmet çeşitliliğini teknoloji yatırımları ile zenginleştiren şirket, gerek KOBİ'lere vermiş olduğu yüksek pay gerekse teknoloji yatırımları ile hizmet kalitesini arttırmış olduğundan dolayı finansman dalında en başarılı girişimci ödülüne layık görüldü.

Yeni Bir Dönem ?

Baştarafı Sf. 1'de

Ahmet BULDAM*

oldukları yılda gider yazılmaları olmuştur. Buna göre, kiralyan devamlı yatırım yaptığından vergi matrahını kolayca ileriki yıllara aktaracak, teorik olarak ta vergisini devamlı ertelemiş olacaktır. Yüksek enflasyon hızlarının olduğu ortamda, bu ertelemenin fiilen vergi indirimi olarak değerlendirilmesi gerekecektir.

Eski rejime göre finansal kiralama şirketlerinin kimi yıllar saymaca (itibari) finansal karlarının çok altında vergi matrahı hesapladıkları, hatta zarar gösterebildikleri doğrudur. Ne var ki, hızlı büyüme yaşanan yıllarda şirketlerin, ödenmiş sermayelerini koruyabilmek ya da arttırabilmek için amortisman haklarını sınırlı olarak kullandıkları da çok olmuştur. Bu gibi nedenlerle, leasing yüzünden daha çok vergilendirilebilir gelirin ileri atıldığı savı, kanıtlanamamış bir varsayımdan ibarettir.

Eski rejimin bir diğer sakıncası olarak, mali tabloları çarpıtıyor olması dile getirilmiştir. Finans ve kredi sisteminin temelini oluşturan bilanço ve kar-zarar tablolarının güvenilir, standart ve saydam olması elbette önemlidir. Leasing işlemlerinin açıklıkla gösterilmediği durumlarda yanıltıcı tablolar ortaya çıktığı da doğrudur. Ancak, ülkemizde mali tabloları 'düzelterek' kullanmaya alışkın olan finans sektörü daha ilk yıllardan bu duruma uyum sağlamış, gerek kiralyanın gerekse kiracının mali değerlendirmesi açısından bu sorunu çoktandır çözmüştü. Hazine Müsteşarlığı da uzun zamandır finansal amortismanla göre hazırlanan verileri paralel olarak izlemekte idi.

Leasing işlemlerine özgü vergi rejiminin 'önden yüklemeli' planlar yoluyla kötüye kullanıma açık olduğu değerlendirmesine gelince: bu tür suiistimallerin toplam işlem hacminde ancak önemsiz bir yer tutabileceği ve şirketlerin buna karşı aldıkları önlemler sık sık dile getirildiği için, bu konunun üzerinde durmayacağım.

Leasing'in En Güçlü Yanları

Geçen on beş yılda olduğu gibi bugün de leasing'in en güçlü yanı 'var' olmasıdır. Bununla, pek çok konuda alternatifiz olmasını anlatmak istiyorum.

On beş yıllık sürede leasing Türkiye'de finans sektörüne güç ve yaratıcılık katmış, konusunda etkin bir uzmanlık birikimi sağlamıştır. Kalkınma bankalarının ticari banka garantileriyle kredi verdikleri, ticari kredilerin ise en kısa vadelerde yoğunlaştığı bu dönemde finansal kiralama şirketleri hidroelektrik santrallerinden canlı hayvanlara kadar uzanan geniş bir yelpazede yatırım finansmanı yapmıştır.

Bu yönüyle leasing, vergi rejimine bakmaksızın, talep edilen ve giderek gelişen bir kredi enstrümanı olmayı sürdürecektir.

Leasing'in diğer güçlü yönü, bir yanda ükenin riskli iş ortamına uyum sağlarken diğer yanda da oynak, sığ ve kısa vadeli finans piyasalarına uygun yapılar geliştirmiş olmasıdır. Geçtiğimiz yıllarda yaşanan en aşırı piyasa dalgalanmalarında bile leasing şirketlerinde kredi kalitesi hep yüksek kalmış, zor dönemlerde bile asgari bir fonlama düzeyi hep korunmuştur. Bu esneklik, leasing'i Türkiye'nin vazgeçilmezleri arasında tutmaya yetecektir.

Leasing'in Gelişmesi Gereken Yanları

Türkiye'de leasing sektörü ile operasyonel kiralama sektörü ayrı kulvarlarda gelişmektedir. Gelişmiş ekonomilerde görülen, bu iki kulvarın birlikteliği leasing sektörünün büyük hacimlere ulaşmasında baş etkindir. Finansal kiralama şirketlerine başka işlem yapmanın yasaklanmış olması bugüne kadar çoktan kaldırılmış olması gereken bir kuraldır. Mevzuata bu konuda açıklık getirilmesi ile leasing kuruluşlarının ve iş dünyasının önünde yepyeni bir işbirliği alanı açılmış olacaktır.

Operasyonel kiralama hatlarının gelişmesi, kaçınılmaz olarak beraberinde tamamlayıcı hizmet hatlarının gelişmesini de getirecektir. Sigorta, bakım, yedek parça, donanım değiştirme, operatörlük ve donanımın türüne bağlı olarak daha pek çok hizmet türünün, operasyonel leasing ile birlikte geliştiğini görüyoruz.

Leasing müşterilerine tam hizmet sunabilmek için, operasyonel leasing kanallarının finansal kiralama şirketlerine açılması mutlaka gereklidir.

Fırsat ve Sonuç

Mali disiplin ve düşük enflasyon için verilen mücadelenin, Türk ekonomisinin daralmış olan ufkunu yavaş yavaş ta olsa açmasını bekliyoruz. Dünyadaki deneyimlerden biliyoruz ki, ekonomik istikrarın belki de en önemli sonuçlarından biri tasarrufların gelişmesi ve yatırımcının tercihleri arasına orta ve uzun vadenin girmeye başlamasıdır. Kaynakların vade yapısının uzaması ve faizlerin görece bir istikrara kavuşması, ülkede uzun zamandır dizginlenmiş olan sermaye yatırımlarının finansmanı için ciddi bir fırsat doğuracaktır. Proje kredisi birikimi ile Leasing sektörü, bu atılım basamağında önemli bir görev almaya adaydır.

Yeni vergi rejimi leasing sektörüne asıl işine odaklanmak için elverişli bir ortam hazırladı. Türk iş dünyası, leasing'in asıl potansiyelinin önümüzdeki dönemde realize olduğunu görecek.

*Yönetim Danışmanı/
FİDER Eski Başkanı

Avrupa Leasing İşlem Hacmi - 2002 Yılı Sonuçları

Milyon Euro	Tüm Leasing İşlemleri				Ekipman		Gayrimenkul		Üye Şirket Sayısı	Çalışan Sayısı	İşlem/ Kişi
	2002	2001	Değişim (%)	Penetrasyon (%)	2002	2001	2002	2001			
1 Almanya	44.000	45.500	-3,3	11,9	36.000	37.500	8.000	8.000	211	12000	3,667
2 İtalya	37.559	32.261	16,4	16,0	20.225	18.932	17.334	13.329	102	6000	6,260
3 İngiltere	35.479	33.401	6,2	14,6	35.239	33.354	240	47	74	-	-
4 Fransa	26.563	26.876	-1,2	16,7	20.543	21.429	6.020	5.447	180	2000	13,282
5 İspanya	9.671	9.661	0,1	6,6	7.972	8.006	1.699	1.655	42	-	-
6 İsviçre	5.319	5.276	0,8	23,6	5.239	5.186	80	90	29	1000	5,319
7 Avusturya	4.587	4.292	6,9	13,7	3.146	3.210	1.441	1.082	37	2749	1,669
8 İsveç	4.491	5.691	-21,1	13,1	4.476	5.678	15	13	22	1200	3,743
9 Hollanda	4.244	4.421	-4,0	6,3	3.772	4.025	472	396	27	550	7,716
10 Çek Cum.	3.441	2.990	15,1	20,3	3.147	2.819	294	171	83	1900	1,811
11 Belçika	3.398	3.219	5,6	9,8	2.726	2.894	672	325	30	-	-
12 Portekiz	3.356	3.794	-11,5	10,1	2.431	2.886	925	908	26	1094	3,068
13 Danimarka	2.835	2.744	3,3	9,1	2.461	2.377	374	367	34	600	4,725
14 Norveç	2.508	2.436	3,0	7,7	2.406	2.398	103	38	29	1465	1,712
15 Macaristan	2.231	1.921	16,1	20,1	2.110	1.844	122	77	30	1000	2,231
16 Polonya	2.093	2.081	0,6	9,2	1.948	1.722	145	359	28	1392	1,504
17 Yunanistan	1.500	1.250	20,0	-	1.050	875	450	375	13	-	-
18 Türkiye	1.443	851	69,6	6,3	1.370	773	73	78	40	852	1,694
19 Slovak Cum.	947	828	14,4	13,3	940	796	6	32	30	846	1,119
20 Finlandiya	905	839	7,9	4,7	899	825	6	14	4	915	0,989
21 Slovenya	677	573	18,2	12,8	461	454	216	219	32	320	2,116
22 Estonya	661	439	50,6	25,7	458	352	203	87	5	235	2,813
23 Romanya	625	607	3,0	30,8	624	606	1	1	35	735	0,850
24 Fas	508	491	3,5	-	454	431	54	60	9	200	2,540
Toplam	199.041	192.442	3,4		160.097	159.372	38.945	33.170	1.152	37.053	5,372

KAYNAK : LEASEUROPE

Avrupa Leasing cirosu 2002 yılında % 3.4 artışla 200 milyar Euro'ya yaklaştı. Gayrimenkul leasingindeki artış oranı ise % 17 olarak gerçekleşti.

Avrupa sıralamasında ilk beş ülke değişmemiştir. (Almanya, İtalya, İngiltere, Fransa, İspanya). Bu beş ülke Avrupa leasing hacminin % 77'sini gerçekleştirmektedir. Öte yandan geçen sene 3. sırada yer alan İtalya % 16'lık bir artış gerçekleştirerek İngiltere'nin yerine 2. sıraya yerleşmiştir.

2002 yılı verilerine göre Leaseurope üyesi 24 ülke arasında Türkiye 18. sırada yer almaktadır. 2002 yılı işlem hacminde bir önceki yıla göre Euro bazında % 70 artış göstererek Avrupa ülkeleri arasında en fazla büyümeyi gerçekleştiren Türkiye, 2001 yılında da 22 ülke arasında 18. sırada yer almaktaydı. Bunun nedeni, Türkiye ile sıralamada kendinden önce gelen ülke arasındaki farkın % 70'in üzerinde olmasıydı.

Türkiye'nin arkasından Estonya (% 51) ile Yunanistan (% 18) ve Slovenya (% 16) en fazla büyüme kaydeden ülkelerdir. Öte yandan İsveç (-% 21) ve Portekiz (-% 12) işlem hacmi en çok düşüş gösteren ülkeler olarak göze çarparken, birinci sırada olan Alman-

ya'da -% 3.3 ve dördüncü sırada yer alan Fransa'da leasing işlemleri - % 1.2 düşüş kaydetmiştir.

Leasing işlemlerinin toplam yatırımlardaki payının (penetrasyon oranı) en yüksek olduğu ülkeler ise eski Doğu bloğu ülkeleridir. Bu ülkelerde 90'lardaki globalleşme sürecine paralel olarak özel sektörün teşviki ve eski teknolojinin yenilenmesinde leasingin önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Romanya ve Estonya'da penetrasyon oranı % 31 ve % 26 ile en yüksek orandayken, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti'nde leasing, toplam yatırımların %20'sini finanse etmektedir.

Gayrimenkul leasinginde ise geçmiş senelerde olduğu gibi yine en yüksek işlem hacmine sahip ülke İtalya'dır. Bu ülkede gayrimenkul leasingi 2002 yılında da büyük bir sıçrama yaparak % 30 artış göstermiş ve toplam leasing işlemi içindeki payını % 41'den % 46'ya yükseltmiştir. Öte yandan, % 107 ile artışın en yüksek olduğu ülke Belçika'da gayrimenkul işlemleri payını % 10'dan % 20'ye çıkarmıştır.

Operasyonel Kiralama mı, Finansal Kiralama mı ?

Siemens Leasing / Murat İNCEKARA

1 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe giren yeni vergi yasasının tartışıldığı günümüzde kiracı ve kirala-yan açısından finansal kiralamanın mı yoksa operasyonel kiralamanın mı tercih sebebi olacağını tartışmakta fayda var. Finansal kiralama muhasebesinin uluslararası muhasebe standartlarına yaklaştırılması ilk önce herkesin aklına operasyonel leasing alternatifini getiriyor ve konuya pek aşinalık olmadığı için herkeste bir tedirginlik ve bilinmeyene karşı bir korku oluşmasına sebep oluyor.

Öncelikle şunu söylemek gerekir ki, operasyonel leasing yapmak çok kolay bir olay değildir ve dünya leasing işlemleri dağılımına baktığınızda dönemler itibarıyla operasyonel leasing'in toplam leasing içindeki payı %20 ile %30 arasındadır. Yani dünyada operasyonel leasing finansal leasinge göre daha az tercih edilmektedir.

Operasyonel leasing işlemlerinde: örneğin leasing şirketi 100 TL'ye aldığı bir ekipmanı anapara kiralatı toplamı 90 TL'nin altında bir bedel ile müşteriye kiralamaktadır. Bu kıstas kiralamanın operasyonel kiralama sayılmasının şartlarından sadece bir tanesidir. Ekipman dönem sonunda leasing şirketine geri gelir çünkü kiracı bu ekipmanı dönem sonunda yenisi ile değiştirecektir. Ya da kiracının bu ekipmana sadece kiralama süresi boyunca ihtiyacı olabilir, daha sonra bu ekipmanı kullanmayacaktır. Bir diğer sebep kiracı bu ekipmanı aktifinde göstermek istemiyor ve şirket verimliliğini gösteren aktif büyüklüğü ve karlılık oranını etkilemesini tercih etmiyordur, bu nedenle de sabit kıymeti aktiflerinde göstermek istemiyordur.

Operasyonel leasing işleminde önemli olan, ekipmanın leasing şirketine geri geldiğindeki ikinci el değerinin bugünden bilinebilmesi. Eğer bu değer bilinemiyorsa, bu işten kazanılan paranın hesabını bugünden yapmak zordur, bu hesaplanamıyorsa da leasing şirketinin bu işe girmekte tereddütü olacaktır. Dünyada operasyonel leasing işi yapmak için leasing şirketleri belli ekipmanlarda uzmanlaşmışlardır. Bir çok uzmanlaşmış leasing şirketi bünyesinde mühendisler çalıştırılmakta, ikinci el ekipman satımında uzman kadrolar bulundurulmaktadır. Öte yandan operasyonel leasing işlemlerinin yaygın olduğu ülkelerde ikinci el ekipmanların satıldığı düzenli işleyen piyasalar mevcuttur. Operasyonel leasing işlemleri, ekipman bazında uzmanlaşma sağlanmış ülkelerin leasing piyasalarında ve ikinci el pa-

zarları mevcut olan ekipmanlarda sağlıklı yürüyebiliyor.

Operasyonel leasing işlemlerinde, dönem sonunda leasing şirketine geri dönecek ekipmanın dönem sonu değerinin adına "Unguaranteed Residual Value" (Garanti edilmemiş kalan değer) diyorlar. Bu tamamen işin başında ekipmanın dönem sonunda edeceği değer garantisi edilmemesinden kaynaklanıyor. 100 TL'lik ekipman leasing şirketi tarafından bugün 80 TL'ye leasinge konu ediliyorsa, leasing şirketi 4 sene sonra herhangi birine satılacak bu ekipmandan alacağı bakiye 20 TL'nin bugünkü değerini bulmak ve buna göre operasyonel leasing işlemindeki net finansman tutarını hesaplamak durumunda. Şöyleki; 4 sene sonraki 20 TL'nin bugünkü değeri 12 TL ise leasing şirketi bugün 100-12=88 TL'yi finanse etmektedir. Yani operasyonel leasing işleminde kirala-yan finansman tutarını ne 100 TL ne de 80 TL olarak değil, 88 TL olarak hesaplamaktadır. Öte yandan, dönem sonunda geri alınıp piyasaya 20 TL'ye satılacağı öngörülen ekipmanın bu bedele satılamadığı durumda oluşacak bir zarar ihtimali vardır. Ekipmanın 20 TL'ye satılacağına nasıl emin olunabilir? Yurtdışındaki uygulamalarda leasing şirketleri ekipmanın ikinci el fiyat riskini üzerlerinde taşımak istemedikleri için leasing işleminin başında ekipmanı 20 TL'ye satmak üzere ya satıcı ile bir anlaşma yaparlar ya da "residual value insurance" denilen kalan değere ilişkin sigorta yaptırırlar. Bu riskin satılabilmesi için ikinci el piyasaların gelişmiş olması gerekir.

Operasyonel leasing işlemleri, yurtdışında da hem leasing şirketleri hem de kiracılar tarafından tercih edilebilmektedir. Leasing şirketi amortisman gideri yaratmakta, kiracılar ise kiralatın tamamını gider yazabilmektedirler. Mal bedelinin tamamı finanse edilmediği için de ekipman daha ucuz bedelle kiralanmaktadır.

Ülkemizde, finansal kiralama işlemlerinin muhasebe ve vergilendirilmesi 1. Temmuz itibarıyla Uluslararası Muhasebe Standartları baz alınarak değiştirilmiş, yani yeni mevzuat ile leasing şirketleri Vergi Kanunları açısından finansal kiralama olarak tanımlanan işlemlerde amortisman yazma hakkını, kiracılar da kiralatın tamamını gider yazma hakkını kaybetmişlerdir. Bu sebeple hem leasing şirketleri hem de kiracılar açısından piyasada operasyonel leasing talepleri oluşacak ve sistem de buna kendini uyduracaktır.

Leasing İşlem Hacmi İlk 6 Aylık Dönemde 1 Milyar Dolara Ulaştı

Leasing sektörü 2002 yılında kaydettiği büyüme hızını 2003 yılı ilk 6 aylık dönemde de arttırarak sürdürdü. Sektörün 2003 yılı II.Dönem işlem hacmi ilk döneme göre USD bazında %90 artış kaydederek 658,5 milyon USD olarak gerçekleşti.

2003 ilk üç aylık dönemde 349,5 milyon USD olan leasing işlem hacmi ilk 6 aylık toplamda 1 milyar USD'a ulaştı. Böylece geçen sene 1,3 milyar USD olan işlem hacminin %76'sını sektörün ilk 6 ayda gerçekleştirdiği görünüyor.

Bu sene ilk 6 aylık dönemdeki leasing işlem hacmi, olumlu performans gösterilen 2002 yılının ilk 6 ayına göre de %91 artış göstermiş oldu. Geçen sene aynı dönemde 8.237 olan sözleşme adedi ise bu sene ilk 6 ayda 12.302 olarak gerçekleşti.

Ulaşım araçları ile gayrimenkulleri ayırdığımızda leasing sektörünün 2003 yılı ilk 6 aylık işlem hacminin %73'ünün makine ve ekipman finansmanından oluştuğu görülmektedir. Bu oran 2001 yılında %80, 2002 yılında ise % 78 seviyesindeydi.

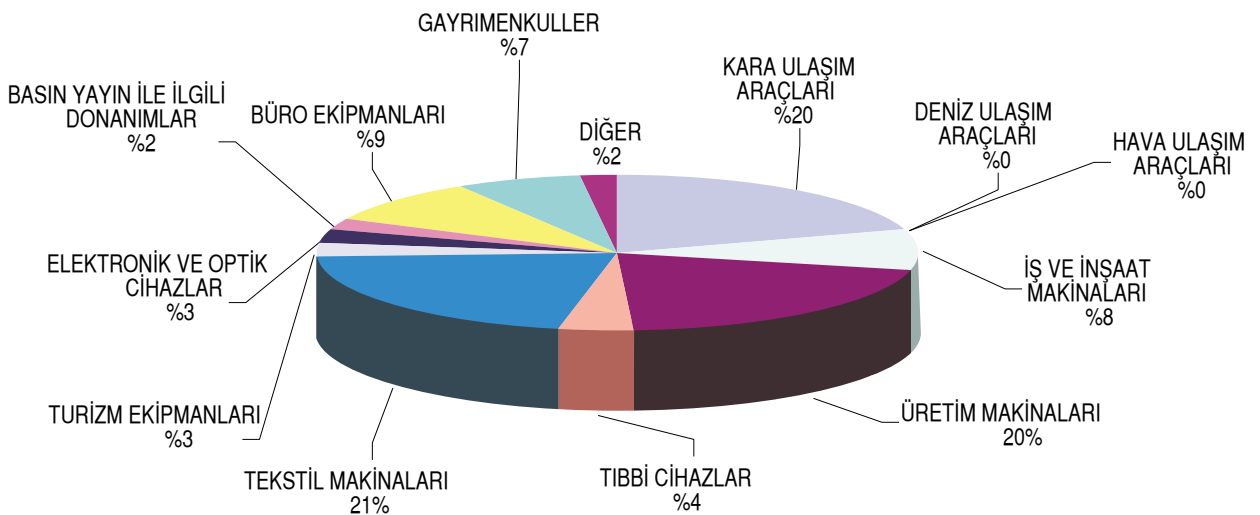
Bu sene ikinci üç aylık dönemde (Nisan-Mayıs-Haziran) ilk üç aylık döneme göre en fazla artış kaydedilen mal grupları sırasıyla %314 artışla Turizm Ekipmanları, %171 artışla İş ve İnşaat Makinaları ve %151 artışla Elektronik ve Optik Cihazlar oldu. Turizm ekipmanlarının payı %2'den %3'e, İş ve İnşaat makinalarının payı %7'den %9'a, Elektronik ve Optik Cihazların payı ise %3'den %4'e çıktı. Kara Ulaşım Araçlarında da ikinci

İŞLEM HACMİ	2000/6	2001/6	Değişim	2002/6	Değişim	2003/6	Değişim
Milyon USD	639	356	-% 44	527	% 48	1.005	% 91

Mal grupları dağılımında en büyük pay 2002 yılında olduğu gibi 2003 yılı ilk 6 aylık dönemde yine Tekstil Makinaları (%21) grubundadır. Bu grubu %20 pay ile Üretim Makinaları ve Kara Ulaşım Araçları izlemektedir. Öte yandan Hava Ulaşım Araçlarında sektörün hiç finansmanı yoktur, Deniz Ulaşım Araçlarında ise oldukça cüzdür (3,5 milyon USD).

çeyrekte birinci çeyreğe göre %136 artış kaydedilerek bu grubun payı ikinci çeyrekte %17'den %22'ye çıktı. Öte yandan en düşük artış oranı ise mal grupları içinde en büyük paya sahip olan Tekstil makinalarında yaşandı. Bu mal grubundaki finansman tutarı ilk çeyreğe göre sadece %35 arttı ve ikinci çeyrekte payı %25'ten %18'e düştü.

2003 Yılı 6 Aylık Mal Grupları Bazında Dağılım

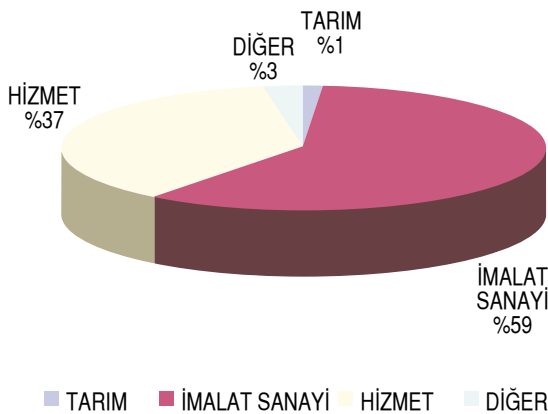

Geçen yılın aynı dönemine göre baktığımızda ise en fazla artışın %226 ile Kara Ulaşım Araçlarında olduğu görülmektedir. Böylece 2002 yılı ilk altı aylık dönemde toplam içindeki payı %12 olan bu grubun payı bu sene aynı dönemde %20'ye çıktı. Diğer yandan leasing yoluyla finanse edilen gayrimenkullerin artışı da genel artış oranının üzerine çıkarak %119 olarak gerçekleşti. Bu da gayrimenkul leasinginin toplamdaki payını %6'dan %7'ye yükseltti.

Bununla beraber, İş Makinaları finansmanı yılın ikinci çeyreğinde ilk çeyreğe göre önemli oranda artış (%171) göstermesine rağmen, 6 aylık artış oranı (%57) genel artış oranının altında kalmış ve payı da %10'dan %8'e düşmüştür.

Sektörler bazında baktığımızda ise en büyük pay %59 ile imalat sanayinde ve bu grubun içinde de en büyük pay %25 ile tekstil ve tekstil ürünleri sanayindedir. Hizmet sektörüne yapılan leasing işlemleri %37 pay almakta ve bu grubun içinde de en büyük payı %8 ile inşaat sektörü almaktadır. Geçen sene aynı dönemde imalat sanayinin payı %57, hizmet sektörünün payı ise %39 olarak gerçekleşmişti.

FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİ 2003 YILI 6 AYLIK SEKTÖR VERİLERİ

Leasing şirketlerinin devam eden sözleşmelerindeki anapara alacağını gösteren Net Kira Alacakları tutarı ise 2003/6.ay itibariyle 1,8 milyar USD olarak gerçekleşti ve 2002 yılı sonuna göre %27 artış gösterdi. Bu rakam 2001 yıl sonunda 1,2 milyar USD, 2002 yılı sonunda ise 1,4 milyar USD idi.

FİDER'e üye şirketlerin 30.06.2003 tarihi itibariyle net kira alacağı tutarına göre sıralaması aşağıdaki gibidir :

	ŞİRKETİN ADI	NET KİRA ALACAĞI (Bin USD)	2003/6 AYLIK İŞLEM HACMİ (Bin USD)
1	KOÇLEASE	250,614	136,079
2	YAPI KREDİ LEASING.	209,052	112,139
3	GARANTİ LEASING	203,589	132,308
4	İŞ LEASING	177,246	74,856
5	CITILEASE	118,444	49,129
6	BNP-AK DRESDNER LEASING	109,480	44,989
7	FINANS LEASING	104,442	60,228
8	TEB LEASING	84,902	59,607
9	DIŞ LEASING	81,654	60,748
10	VAKIF LEASING	67,386	21,870
11	VAKIF DENİZ LEASING	61,618	13,841
12	SIEMENS LEASING	49,754	28,412
13	HALK LEASING	43,628	30,003
14	PAMUK LEASING	41,462	10,346
15	ABN AMRO LEASING	37,570	20,858
16	TEKSTİL LEASING	26,714	13,230
17	DENİZ LEASING	25,452	13,065
18	ŞEKER LEASING	22,795	15,037
19	ALTERNATİF LEASING	20,185	18,093
20	SANKO LEASING	17,627	3,500
21	A&T LEASING	17,120	9,659
22	DEMİR LEASING	11,028	1,638
23	DAIMLER CHRYSLER LEASING	10,606	8,560
24	TOPRAK LEASING	6,133	990
25	DARI LEASING	5,288	669
26	MNG LEASING	4,132	1,086
27	ULUSAL LEASING	4,007	450
28	TEKFEN LEASING	2,881	875
29	YALÇINLAR LEASING	2,341	412
30	KENT LEASING	1,991	-
31	TİCARET LEASING	209	-
32	ASYA FİNANS (*)	-	32,812
33	KUVEYT TÜRK (*)	-	25,518
34	DAL LEASING	-	2,303
35	ZİRAAT LEASING (**)	-	-
36	MEKSA LEASING (**)	-	-
37	SÜZER LEASING	-	-
38	DESTEK LEASING	-	-
39	İKTİSAT LEASING	-	-
40	MERSAN LEASING	-	-

Not: (-) İşaretili şirketlerin verileri mevcut değildir.

(*) Özel Finans Kurumları

(**) Verilerinin yayınlanmasını istemeyen şirketler

İş Makinaları Sektörü

İMDER - Faruk AKSOY*

İş makinaları bir ülkenin alt ve üst yapısının imarında kullanılarak o ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesine çok önemli katkılar sağlayan araçlardır. Dolayısıyla bir ülkenin kalkınmışlığını ve kalkınma hızını, sahip olduğu iş makinaları sayısı ve kapasitesiyle ölçmek mümkün olabilmektedir.

Türkiye’de çalışır halde 42.369 civarında olduğu tahmin edilen iş ve hizmet makinalarından Almanya’da 300.000 adet, Fransa’da 250.000 adet, İtalya’da 200.000 adet civarında olduğu, Türkiye’deki mevcut makine parkının batılı ülkelere oranla çok düşük kaldığı, yine batılı ülkelerde kullanım sürelerinin 5.000 saat ya da 1-1.5 yıl gibi bir çalışma süresi söz konusu iken Türkiye’deki mevcut makine parkunun yalnızca 18.000 adedinin son on yılda satın alınmış olması, Karayolları Genel Müdürlüğü’nün makina parklarının %72’sinin ömrünü tamamladığı gerçeği sektörün durumunu açıkça ortaya koymaktadır.

Halen maden sanayinde kullanılan iş makinaları da dahil olmak üzere iç talebin %90’ı dış alım yoluyla karşılanmakta, yerli üretimin %80’i ihraç edilmekte olup, DPT verilerine göre 2002 yılında üretimde %3.5, ithalatta %23.5 ihracatta ise %11.7 artış olacağı, 2002 yılı programına göre iç talebin %94’ünün ithalatla karşılanacağı, üretimin ise %88’inin ise ihraç edileceği öngörülmektedir.

Bu öngörüler gerçekleşirse ihracatın ithalatı karşılama oranı %48 civarında olacaktır.

İthalat ağırlıklı olan iş ve hizmet makinaları sektöründe CE işareti olmazsa olmaz koşulu haline gelmesi dolayısıyla ürün kalitelerinde önemli iyileşme sağlanmış ve sektörde standart bilinci yeterince gelişmiştir. Sanayi Bakanlığı tarafından konuyla ilgili standartların 2004 yılı başında yürürlüğe konulacağı bilinmektedir.

İş makinalarının çoğunun AB teknik mevzuatlarına göre "eski yaklaşım direktifleri" kapsamında olduğu bilinmekte ve bu günkü uygulamaların 1985 yılında yayınlanan "yeni yaklaşım direktifleri" doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

Çok eski bir sektör olan iş makinaları sektörü, gerek makinaların pahalılığı, gerekse satış sonrası hizmetlerin zorluğu dolayısıyla büyük grupların ilgilendiği bir alan olmuştur.

Sektör içerisinde yaklaşık olarak 6 üretici ve 105 ithalatçı firma ile 1.2 milyar \$ yeni, yaklaşık 400 milyon \$ civarı kullanılmış makina potansiyel pazar büyüklüğüne sahip olmasına rağmen 2002 yılına kadar örgütlü bir yapı oluşturulamamıştır. Ancak 14 Mart 2002 tarihinde İstanbul’da İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği Derneği "İMDER" adında bir dernek kurulabilmiştir.

SEKTÖR PROFİLİ

Toplam firma sayısı	Yaklaşık 106	Başlıca ihracat pazarları	Orta Asya, Orta Doğu,
Yerli üretici sayısı	Yaklaşık 6		Kuzey Afrika, Balkanlar
İthalatçı firma sayısı	Yaklaşık 105		
Üretim değeri	137,4 trilyon TL		
2001 yılı ihracatı	175 milyon dolar	Başlıca ithalat pazarları	Avrupa, ABD, Güney Kore, Japonya
İhraç ürünleri	Makine ve yedek parçaları		
2001 yılı ihraç edilen	200	İstihdam	Yaklaşık 7500 kişi
İthal markaların Pazar payı	%90		

Kaynak : İMDER

* İMDER-İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği Derneği Genel Sekreteri

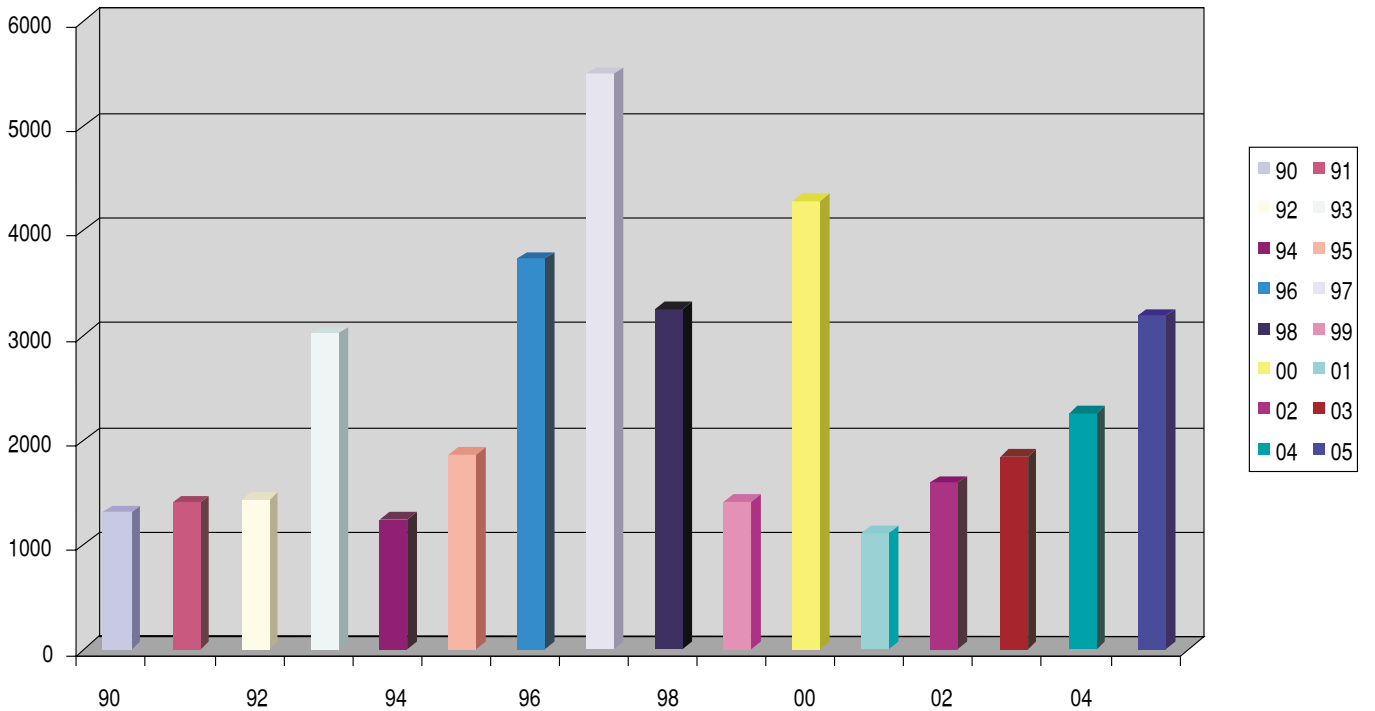
İŞ VE HİZMET MAKİNALARI DIŞ TİCARETİ (Bin Dolar)

Makineler	Dışsatım			Dışalım		
	2001	Ocak - Mart		2001	Ocak - Mart	
		2001	2002		2001	2002
Palangalar	1,796	234	328	6,552	2,162	1,286
Vinçler	27,131	2,239	2,262	50,837	21,696	1,958
Forklift vb.	1,701	408	326	20,19	5,768	4,400
Yükleme ve boşaltma	22,149	5,645	3,841	54,682	16,756	5,535
Buldozer, grayder	25,757	6,514	6,208	138,881	29,933	10,094
Maden makineleri	3,254	717	2,260	16,797	5,762	4,382
Aksam ve parça	78,556	20,301	20,076	62,772	16,150	27,624
Özel amaçlı taşıtlar	14,066	1,911	1,908	67,095	63,998	1,310
Eşya taşıyıcılar	161	2	55	1,456	594	627
Toplam	174,572	38,033	37,266	419,270	142,823	57,210

Kaynak : DİE

İŞ VE HİZMET MAKİNALARI DIŞ TİCARETİ (Bin dolar)			İŞ VE HİZMET MAKİNALARI ÜRETİMİ (Milyar TL)		
Yıllar	Dış satım	Dış alım	Yıllar	Üretim	Satış
1995	60,004	365,284			
1996	92,450	634,117			
1997	96,119	8,769,258	1,997	31,663	30,236
1998	105,694	801,155	1,998	56,083	51,790
1999	144,411	525,979	1,999	58,819	57,534
2000	138,262	726,616	2,000	116,045	113,179
2001	174,571	419,270	2,001	137,382	135,457

Kaynak : DİE

1990- 2002 YILLARA GÖRE TAHMİNİ GENEL
İŞ MAKİNASI SATIŞLARI

İş ve İnşaat Makinaları Sektöründe Leasing

Yapı Kredi Leasing - Zafer KIZILSU

Dünyada makro anlamda leasing verileri araştırıldığında, 450 milyar USD'lik bir ciro hacminin bulunduğu, gelişmiş ülkelerde leasing yöntemi kullanılarak yapılan yatırımların, toplam yatırımlardaki payının % 25'ler seviyesinde olduğu gözlemlenmektedir. Türkiyede ise 2002 yılında leasing firmalarının ulaştığı toplam ciro 1,3 milyar USD ve leasing yönteminin yatırımlardaki payı da % 7'ler seviyesindedir. Tüm Avrupa ve diğer gelişmiş ülkelerin özellikle yer almak istediği bir pazara sahip Türkiye'nin leasing işlem hacminin bu seviyelerde olması, fazlaca kabul edilebilir bir durum olarak değerlendirilmemektedir.

Bilindiği üzere inşaat sektörü, gelişmekte olan ülkelerin lokomotif sektörlerindedir ve Türkiye için de, bu sektörün konumu ve gelişim trendi oldukça önem taşımaktadır. Bu sektörde yer alan müşteri grubu, iş ve inşaat makinaları yatırımlarında genellikle öz kaynaklarını kullanmamaktadırlar. İş makinaları sektörü, geçmişten günümüze leasing kullanımına en uygun sektörlerin başında gelmekte, bu nedenden dolayı da alternatif finans yöntemi olarak, yatırımların genelinde çok yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

İş ve inşaat makinaları ithalatı ve imalatı hızla büyürken, Türkiye ve üzerinden ihracat yapanların sayısı da artış göstermektedir. İş makinaları ithalatçıları ve üreticileri, özellikle Rusya ve Orta Asya ülkelerine ihracat yapmakta ve birçok iş ve inşaat makinaları da özellikle Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu'na Türkiye üzerinden ihraç edilmektedir. Henüz altyapı çalışmalarına yeni başlamış ve tamamlanması için de uzun bir süre gerekli olan bu ülkeler, iş makineleri sektöründe önemli bir pazar olarak görülmektedirler.

2001 yılında 727 milyon USD olan leasing firmalarının toplam cirosu, 2002 yılında 1,3 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde 72,1 milyon USD olan iş makinaları leasing cirosu 99,6 milyon USD'ye yükselmiştir. Buna rağmen, Türkiye'de leasing sektörü işlem hacmi içindeki iş makinalarının oranı, 2001 yılında % 9,8'den 2002 yılında % 7,5'e gerilemiştir.

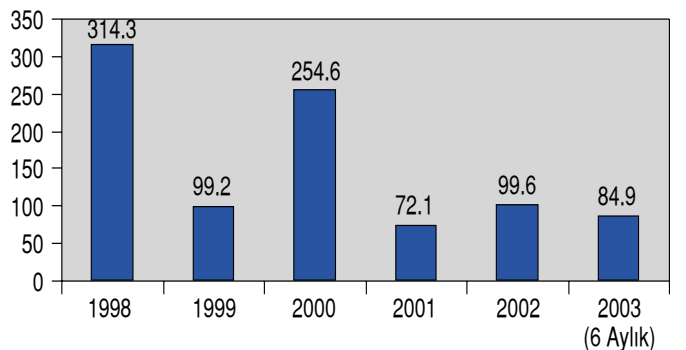
Yatırımlarını finansal kiralama yöntemi ile gerçekleştiren firmalar arasında inşaat firmaları önemli bir paya sahip olup, bu ekipman grubu içindeki ana kalemleri, yükleyici, ekskavatör ve beko loder türündeki iş makinaları oluşturmaktadır. Dayanıklılıkları, yüksek ikinci el değerleri nedeniyle iş makinaları, leasing şirketleri açısından her zaman tercih edilen ekipman türleri içinde yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye'de iş ve inşaat makinaları için 40.000 Euro ile 300.000 Euro arasında bir fiyat skalası bulunmakta, leasing firmalarının ortalama sözleşme büyüklükleri göz önüne alındığında da, iş makinaları finansal kiralama işlemleri için ideal ürünler ha-

line gelmektedir. Ayrıca, KDV avantajı ile iş ve inşaat makinalarının mülkiyet devir süresinin 2 yıla indirilmesi yatırımlarda leasing kullanımını artıran bir unsur olarak görülmektedir. İş makinalarının finanse edilmesinde finansal kiralama yönteminin yatırımcı firmaların lehine olan faydaları, alternatif finansman yöntemi olarak sıklıkla kullanımının nedenlerini açıkça ortaya koymaktadır.

İş ve inşaat makinalarını satan firmalar açısından leasingin avantajları ise, satışın peşin yapılarak, nakit akışının kolaylıkla ayarlanması, müşterilere uzun vadeli ödeme planları sunabilme seçeneği, belirli dönemlerde özel kampanyalar ile daha hızlı satış yapma, satışların artmasına paralel olarak kendi sektörlerine ait pazar paylarını yükseltme, şeklinde sayılabilir.

Amerika ve Avrupa'da iş ve inşaat makinalarının leasing cirolarının artırılması, operasyonel leasingin kullanımıyla daha yaygın hale gelmiştir. Teknolojik olarak sürekli gelişen ve genelde ikinci el değeri yüksek olan ekipman için en uygun kiralama yöntemi olarak kabul edilen operasyonel leasingde, kiralanan ekipmanın mülkiyeti sözleşme süresi sonunda kiracıya devredilmemekte; leasing şirketi kira dönemi sonundaki ikinci el değeri riskini üstlenmektedir. Ayrıca, finansal kiralama yönteminde bulunan tüm vergisel avantajlar, operasyonel leasing için de geçerli olmaktadır. Türkiye'de bu yöntemin gelişebilmesi için öncelikle, mevcut kanunda yeralan operasyonel leasinge yönelik kısıtlayıcı hükümlerin kaldırılması gerekmektedir. Leasingin gelişmiş olduğu ülkelerde operasyonel leasing, kiralayan firmalar tarafından kiracılara servis hizmetleri verilerek yapılmakta, bu hizmetin verilebilmesi ise ayrı bir örgütlenmeyi gerektirmektedir. Bugünkü durumda leasing firmalarının böyle bir organizasyon yapısı ve otomasyon sistemleri mevcut değildir, bu hizmetler satıcı firmalardan alınacak bakım onarım servisi ile sağlanabilir.

Türkiye'de İş ve İnşaat Makinaları Leasing İşlem Hacimleri (Milyon USD)

Not: İş Makinaları Sempozyumu ve Sergisinde sunulan bildirdiden alınmıştır.

Finansal Kiralamada Yeni Vergi ve Muhasebe Düzeni

Cemalettin UÇAK* - Orhan MERZİFONLUOĞLU**

I. Giriş

4842 sayılı yasa ile finansal kiralama işlemlerinin gelir ve kurumlar vergisi açısından doğurduğu sonuçlarda önemli değişikliklere gidilmiştir. Bilindiği üzere, sözkonusu yasanın 25. maddesi ile Vergi Usul Kanunu'na mükerrer 290. madde olarak eklenen hükümlerden önce bu işlemlere özgü bir usul hükmü yoktu. Matrahın belirlenmesi daha çok genel hükümlere ve yargı kararlarına göre şekillenmişti.

Yeni getirilen ve 1 Temmuz 2003 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan düzenlemeler, daha önce adi kiralama sayılan kimi kiralama ilişkilerini de finansal kiralama kapsamı içine alırken, finansal kiralama işlemi yapan firmaları (leasing firmalarını) ve kiracıları önemli ölçüde etkileyecek değişiklikler öngörmüştür. Sözkonusu değişiklikler uluslararası muhasebe standartları esas alınarak hazırlanmıştır.

Daha önceki uygulamanın yapı taşları:

- Firmalar arası kiralama işlemlerinin (özü itibarıyla taksitli satış olsa da) şeklen kiralama olduğu sürece adi kira hükmünde sayılması,
- Finansal kiralamaya konu olan sabit kıymetlerin leasing şirketlerinin aktifinde yer alması,
- Sabit kıymetlerin amortismanını leasing şirketlerinin ayırması ve teşvik mevzuatının imkanlarından leasing şirketlerinin yararlanması,
- Kiracıların kira taksitlerinin tamamını gider kaydetmeleri ve taksit adedinin leasing şirketleri ile kiracılar arasında serbestçe belirlenmesi idi.

Ancak bu yapının vergi hasılatını olumsuz yönde etkilediğine dair düşünceler nedeniyle Vergi Usul Kanunu'ndaki düzenleme ile şu yeni çatı oluşturulmuştur.

a) Firmalar arasında yapılan adi kiralama işlemlerinde;

- Belirli kriterlere uyan kiralama işlemleri de artık finansal kiralama sayılacaktır. (Kriterler ilerideki bölümlerde açıklanmıştır.)
- Finansal kiralama sayılan işlemlerde kiralayana malik olma devam ederken, kiracı borçlandığı kira bedeli toplamının net bugünkü değerini (ya da daha düşükse rayiç bedelini) hak olarak aktifleştirecektir.
- Kiralayana kural olarak bu kapsama giren sabit kıymetin amortismanını ayıramayacaktır. Onun yerine kiracı, aktifleştirdiği hakkı amortismanına tabi tutacak ve yeniden değerleyecektir.
- Kiralayana bu tür kiralama işlemlerinde kira gelirini değil, kira gelirinin içindeki faiz geliri kısmını kazancına dahil edecektir. Kiracı da yine ödediği kiraların sadece bu kısmını gider olarak kaydedecektir.

b) Leasing firmalarından yapılan kiralama işlemlerinde;

1) Finansal Kiralama Kanunu'na uygun olarak yapılan kiralama işlemleri genellikle V.U.K.'nin getirdiği yeni kriterlere göre de finansal kiralama sayılacaktır. Dolayısıyla kiracı ve leasing firmaları artık leasing işlemlerini bu hükümlere göre değerleyeceklerdir.

2) Finansal kiralama şirketleri finansal kiralamaya konu olan sabit kıymetlerin yine malikidir. Ancak normal şartlar altında bu sabit kıymetler için % 0 oranında amortisman ayırayabileceklerdir.

3) Finansal kiralama şirketlerinin tahsil ettikleri kira hasılatının bir kısmı, satın alma bedeline denk gelmekte olup bu bölüm ayrıştırılacak ve kurum kazancı için arta kalan faiz geliri dikkate alınacaktır.

4) Kiracılar ödedikleri finansal kiralama taksitlerinin bir kısmını sabit kıymetin satın alınması, diğer kısmını ise finansman gideri olarak ödedikleri için, kira faturalarının sadece finansman giderleri kısmını dönem gideri olarak dikkate alacaktır.

5) Kiracılar, kiralama dönemi sonunda kendi aktiflerine girecek sabit kıymetleri başlangıçta "hak" olarak aktifleştirecektir. Hakların yeniden değerlendirilmesi ve amortismanının hesaplanmasına ilişkin usule göre bu hakları itfa edeceklerdir.

6) Finansal Kiralama şirketleri, yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde, finansal kiralamaya konu olan iktisadi kıymetlerle ilgili olarak bunların satın alınması halinde uygulanan teşviklerden yararlanmaya devam edecektir.

7) Yatırım indiriminden kiralayana şirketler yararlanacaktır.

Görüldüğü üzere bu düzenleme ile finansal kiralama işlemi, bir finansman ilişkisi olarak değerlendirilmektedir.

II. Finansal Kiralama Kriterleri

4842 sayılı yasanın 25/3. maddesi finansal kiralama işlemi; "kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sunucunu doğuran kiralamalar" biçiminde tanımlamıştır. Bu tanım ile kanun koyucu bu tür kiralamalarda, yapılan işlemi bir varlık satın alma işlemi olarak gördüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Bu tür kiralamaların ayrımının yapılabilmesi için de dört kriter belirlemiştir. Bunlar;

- İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi,
- Kiracıya kira süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması,
- Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün %80'inden daha büyük bir bölümünü kapsamı veya,
- Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinin %90'ın-

dan daha büyük bir değeri oluşturmasıdır.

Bu hallerin herhangi birinin varlığı durumunda kiralama işlemi finansal kiralama olarak kabul edilecektir. Bilindiği üzere ülkemizde finansal kiralama alanı 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile düzenlenmiştir. V.U.K.'nun yeni hükümleri ile 3226 sayılı kanuna tabi olmayan firmaların yaptıkları kimi kiralama işlemleri de V.U.K. açısından artık finansal kiralama kabul edilebilecek ve yeni yasal hükümlere göre işlemler değerlendirilecek ve matrah belirlenecektir. Aslında kanun koyucu matrahi belirlemek için yeni bir düzen öngörürken, firmaların gerçek ticari karını ortaya çıkartan bir yöntemle geçerek vergi ve muhasebe prensiplerini de uyumlaştırmış olmaktadır.

Gerçekten de yukarıdaki bütün kriterlerin temel aldığı nokta, kira süresi içinde iktisadi kıymetin tüm bedelinin faiziyle birlikte kiralayana aktarılması hususudur. Böyle bir durumun tespiti durumunda ise kanun koyucu bu tür işlemleri varlık satışı gibi gördüğünden, muhasebeleştirme standardını da varlık satışına uygun bir şekilde yeniden düzenlemiştir.

Kanun koyucu bazı işlemlerin finansal kiralama kapsamında değerlendirilmesini uygun bulmamıştır. Bunlar; doğal kaynakların araştırılması veya kullanılmasına yönelik kiralama sözleşmeleri ile sinema filmleri, video kayıtları, patentler, kopyalama hakları gibi kıymetlerle ilgili lisans sözleşmeleridir. Arazi, arsa ve binalarla ilgili kiralama sözleşmeleri de, sözleşmede kira süresi sonunda mülkiyet haklarının kiracıya devri öngörülmüşse veya kiracıya kira süresi sonunda kiralama konusu gayrimenkulü düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınmışsa finansal kiralama olarak kabul edilmiştir.

Kanun koyucu, kira ödemelerini de tanımlamış ve sözleşmeye göre, kira süresi boyunca yapılması gereken kira ödemeleri olarak belirtmiş ayrıca iktisadi kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer de kira ödemesi olarak kabul edeceğini ifade etmiştir

Aynı bakış açısı bir sonraki paragrafta da taşınmış ve kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadi kıymeti satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme tarihinde bu hakkın kullanılma olasılığının yüksek olduğu durumda, satın alma hakkının da kira ödemesi olarak kabul edileceği ifade edilmiştir. Gene kanun koyucu, finansal kiralama kriterleri arasında yer alan kira ödemelerinin bugünkü değerleri toplamının, iktisadi kıymetin rayiç bedelinin %90'ından daha düşük çıkmasına neden olabileceğinden, satın alma bedeli, taahhüt vb. gibi ödemeleri de kira ödemeleri içinde göstermek istemiştir.

Aynı maddede kira ödemelerinin bugünkü değeri de, "kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranının dikkate alınması suretiyle hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır." biçiminde tanımlanmıştır. Bu işlem sırasında kullanılacak faiz oranı ise kira ödemelerinin bugünkü değerini sabit kıymetin rayiç değerine eşitleyen iskonto oranı olarak belirlenmiştir. Bu oran bulunurken "garanti edilmiş kalan değer" in bugünkü değeri de kira ödemesi gibi dik-

kate alınacaktır. Böylece daha önce ifade edilen "kira dönemi sonunda malın satın alınma bedeline ilişkin taahhüt" ve "düşük bir bedelle satın alma hakkı" ifadelerine "garanti edilmiş kalan değer" de eklenmiştir. Eğer taahhüt ve düşük bir bedelle satın alma hakkı sözleşmelerde yer almıyor ise, hurda değer tahmini değeri belirlenecek ve hesaplamalar buna göre yapılacaktır.

Finansal Kiralama Kanunu kapsamındaki kiralamalarda, kullanılan faiz oranlarını sözleşmelerden kolayca tespit etmek mümkündür. Tespit edemeyen kiracıların faiz ve anapara ayırımında olduğu gibi bu oranları da finansal kiralama şirketlerinden isteyecekleri şüphesizdir.

III.Kiracılar Açısından Yeni Düzenleme

Vergi Usul Kanunu'nun yeni mükerrer 290. maddesinde kiracıları ilgilendiren temel ilkeler şunlardır;

a) Kiracı tarafından finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, kiralama konusu iktisadi kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilir.

b) Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı, bu kanunun mükerrer 298'inci maddesi ve üçüncü kitabının üçüncü kısmının birinci bölümünde kiralama konusu iktisadi kıymet için belirlenmiş esaslar çerçevesinde yeniden değerlemeye ve amortismanına tabi tutulur.

c) Kiracı tarafından finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulamasını sağlayacak şekilde yapılır.

Yukarıdaki cümleler öncelikle, kiracı açısından kiralanan sabit kıymeti gayri maddi bir hak (kullanma hakkı) haline getirmiştir. Yeni yasa, kiralamanın mülkiyet yapısını korumuş ancak kiracının yararlanma süresine paralel olarak bunu bir "hak" olarak aktifleştirme zorunluluğunu öngörmüştür. Aktifleştirilecek hakkın değeri ise sabit kıymetin rayiç bedeli ya da kira ödemelerinin net bugünkü değerinden düşük olan değer olmak zorundadır. Uygulamada kira ödemelerinin net bugünkü değeri, kiralanan sabit kıymetin maliyet bedeline denk gelmektedir. Kanun koyucu sabit kıymetin maliyet bedeli ile rayiç bedeli arasında bir fark varsa düşük olanın seçilmesini istemiştir.

Kanun koyucu aktifleştirilen kullanım hakkının V.U.K.'nin 298. maddesi ve üçüncü kitabı çerçevesinde amortismanına ve yeniden değerlemeye tabi tutulacağını bildirmiştir.

IV.Kiracının Vergilendirmesine ve Muhasebesine İlişkin Bir Örnek

31 Temmuz 2003 tarihinde, Kanunun koymuş olduğu kriterlere göre şu veriler çerçevesinde bir finansal kiralama işlemi yapıldığını varsayalım.

VERİLER

İktisadi Kıymetin Rayiç Bedeli (TL)	100.000.000.000
Kira Faiz Oranı	45%
Kiralama Süresi (Yıl)	5
Kira Başlangıç Tarihi	31/07/2003
Dönem Başı/Sonu Ödeme	Dönem Başı
Malın Devir Hakkı	Var

Bu verilere göre yapılan kiralama işleminin taksit tutarları, taksitlerin anapara kısmı ve faiz kısmı şöyle olacaktır;

Kira Taksitlerinin Anapara ve Faiz Ayrımı

Dönem	Tarih	Kredi Bakiyesi	Anapara	Faiz	Kira Taksitleri
0	31/07/2003	63.228.731.958	36.771.268.042	0	36.771.268.042
1	31/07/2004	54.910.393.296	8.318.338.661	28.452.929.381	36.771.268.042
2	31/07/2005	42.848.802.237	12.061.591.059	24.709.676.983	36.771.268.042
3	31/07/2006	25.359.495.202	17.489.307.036	19.281.961.007	36.771.268.042
4	31/07/2007	0	25.359.495.202	11.411.772.841	36.771.268.042
TOPLAM			100.000.000.000	83.856.340.212	183.856.340.212

Finansal Kiralama Kanunu'ndan gelen özellik nedeniyle kiracı malı kendisi seçip pazarlığını da kendisi yaptığı için malın rayiç bedeli kiracı tarafından bilinmektedir. Bu bedel kiracının kiraladığı malın aktifleştirilmesi için kullanacağı tutardır.

Kiracı sözleşmelerde yer alan "kiralamaya baz maliyet" başlığı altında gösterilen KDV hariç mal bedellerini aktifleştirmek için kullanabilecektir. Diğer yandan sözleşmeler toplam kira taksitlerini de içerdiği için kiracının kiraladığı malın doğan yükümlülüğü belirlenmiş olacaktır.

Buna göre kiracı sözleşmenin imzalanmasıyla birlikte aşağıdaki kaydı yapacaktır.

31/07/2003	
260 Haklar	100.000.000.000
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti	0
402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti	83.856.340.212
301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	36.771.268.042
401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	147.085.072.169

Finansal kiralama hakkının aktifleştirilmesi

İlk taksitin peşin ödendiğini varsaydığımız için aynı gün şu kaydı da yapmak gerekecektir.

31/07/2003	
191 İndirilecek KDV	367.712.680
301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	36.771.268.042
100 Kasa	37.138.980.723

Birinci taksidin ödenmesi

İlk taksit faiz yükü içermediği için herhangi bir faiz gideri söz konusu olmayacaktır. Ancak dönem sonunda aşağıdaki amortisman kaydının yapılması gerekecektir.

31/12/2003	
730 Genel Üretim Giderleri	20.000.000.000
257 Birikmiş Amortisman	20.000.000.000

Amortisman giderinin üretim maliyetine intikali

Bir yıl sonra normal taksitler başladığında ise muhasebe kayıtları şöyle olacaktır.

31/07/2004	
191 İndirilecek KDV	367.712.680
301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	36.771.268.042
100 Kasa	37.138.980.723

İkinci taksidin ödenmesi

31/07/2004	
730 Genel Üretim Giderleri	28.452.929.381
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyeti	28.452.929.381

Faiz giderinin üretim maliyetine intikali

Yıl sonunda yine bir önceki yılın amortisman kaydı tekrarlanacaktır. İzleyen yıllarda da anapara ve faiz ödemesi kaydı, finansman gideri kaydı ve amortisman kaydı tekrar edilecektir.

Kiracının bu kayıtlara göre oluşan ilk yıl bilançosunun aktifinde amortisman düşüldüğünde 80 milyar TL'lik haklar yer alacaktır. Pasif kısmında ise 147.085.072.169 TL'lik mali borçlar (kira ödemeleri) ve negatif bir kalem olarak 83.856.340.212 TL'lik gelecek yıllara ait faiz gideri görünecektir. Bu iki pasif kaleminin arasındaki fark olan 63.228.731.958 TL ise anapara borcuna karşılık gelen tutarı ifade edecektir.

Aynı yılın gelir tablosunda ise sadece tahakkuk eden amortisman gideri (20.000.000.000 TL) yer alacaktır. Elbette işletmenin üretim ve hizmet işletmesi olmasına göre bu tutarlar mamul maliyetine girerek gelir tablosuna yansiyabilmektedir.

Kiracının, sözkonusu sabit kıymeti bir leasing firması yerine aynı şartlarla örneğin bir Kollektif Şirketten satın alması vergi ve muhasebe uygulaması açısından fark yaratmayacaktır. 4842 sayılı kanunun getirdiği yeni kriterlere göre bu kiralama işlemi bir finansal kiralama ise yine aynı muhasebe kayıtları yapılacaktır. Tek fark, artık KDV oranı %18 olarak uygulanacaktır. Söz konusu taksitlerle bu sabit kıymetin bir Kollektif Şirket'ten kiralınması halinde ödenen kiralaların net bugünkü değeri rayiç bedelinin %90'ından büyük çıkacağı için tanım gereği bu kiralama işlemi bir finansal kiralama olacaktır.

V.Finansal Kiralama Şirketleri Açısından Yeni Düzenleme:

Yeni yasanın 25/1. maddesinin 3. paragrafında kiralayan şirketlerin muhasebe işlemleri açıklanmaktadır. Buna göre; İktisadi kıymet, iktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunmaktadır. Düzenlemenin doğal sonucu olarak, iktisadi kıymet doğrudan kiracı tarafından seçildiğinden ve fiyat pazarlığı da onun tarafından yapıldığından, iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri ile kira ödemelerinin bugünkü değerleri toplamı arasındaki fark çoğunlukla sıfır olacaktır.

İktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri, kira alacaklarının bugünkü değerinin toplamından büyük ise, kiralayan şirketin satın aldığı iktisadi kıymetin tamamının kira itfa planına bağlanmadığı anlaşılır. Bu durumda, bu tutarın yeni kira itfa planına bağlanmamış kısmı üzerinden iktisadi kıymet aktifleştirilerek bu tutar üzerinden amortisman ayrılacaktır. Kiralayan tarafından aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark, gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirmek suretiyle değerlendirilecektir.

Finansal kiralama şirketinin daha önceden kiraladığı fakat mülkiyetini devretmediği sabit kıymetleri yeni kiracılara kiralaması işlemleri bu duruma örnek olarak verilebilir. Keza sözleşme fesihleri sonucu finansal kiralama şirketine geri

dönen sabit kıymetlerin yeniden başka kiracılara kiralınması da finansal kiralama şirketlerinde amortismanına konu olacak değerler yaratabilecektir.

VI. Özellikli Konular

a) Döviz cinsinden borç ve alacakların değerlendirilmesi

Yeni düzenlemede yer alan bir sorun dövizde endeksli sözleşmelerin kira tutarlarının (kiracı açısından kira borcunun) dönem sonunda değerlendirilip değerlendirilmeyeceğidir. Eski uygulamada tahakkuk eden bir kira bulunmadığı gerekçesi ile değerlendirme işlemi yapılmıyordu. Bilançolarda da gelecek dönemlere ait bu borç ve alacaklar görünmüyordu. Ancak artık kiralama ilişkisi bir finansman ilişkisine bürünince taraflar açısından gerçek bir döviz cinsinden borç ve alacak haline gelen bu tutarların değerlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Ancak Maliye Bakanlığı, 319 no.lu VUK Genel Tebliği'nde bu konuya değinmediği için sorun belirsizliğini korumaktadır.

b- Kur Farkı ve Faiz Giderleri

319 no.lu VUK Genel Tebliği ile, iktisadi kıymetin satın alınmasında Türk Lirası veya döviz cinsinden kredi kullanılmış ise kur farkı ve faiz giderlerinin nasıl işleme tabi tutulacağı konusuna açıklık getirilmiştir. Bu tebliğe göre Maliye Bakanlığı, ilk yıl için ödenen kur farkları ve faiz giderlerinin sözleşme yapılmasından önce kıymetin maliyetine ilave edilebilecek olması halinde maliyete ilave edilmesini aksi halde gider kaydedilmesini öngörmektedir. İzleyen yıllara ait kur farkı ve faiz giderleri ise doğrudan gider kaydedilecektir.

c- Finansman Gider Kısıtlaması

Artık finansal kiralama taksitleri faiz ve anapara giderlerini içermek zorundadır. Dolayısıyla kiracılar sadece bu faturaların faiz kısmını gider olarak kaydedebileceklerdir. Onlar açısından kira taksitlerinin faiz kısmı, finansal giderlerini oluşturacaktır. Dolayısıyla, finansal kiralama taksitlerinin faiz kısmı da GVK'nun 41/8. maddesi çerçevesinde gider kısıtlamasına tabi olacaktır.

VII. Değerlendirme ve Sonuç

4842 sayılı yasa ile finansal kiralama işlemlerinde vergi ve muhasebe prensipleri uluslararası muhasebe standartlarına paralel hale getirilmiştir. Yeni uygulama kiracı ve kiralayanlar açısından gerçek kazancın ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Buna karşılık uzun bir süre finansal kiralama sektörünü teşvik için kabul edilmiş olan düşük vergi yükü kaldırıldığı için, sadece vergi planlaması için leasing işlemi yapanlar piyasadan çekilecektir. Sonuçta gerçek finansman ihtiyacı olan firmalar leasing işlemlerine devam edeceği için vergilerin ekonomik tercihleri çarpıtması etkisinden kurtulacak ve kaynaklar doğru alanlara tahsis edilecektir.

* Eski Hesap Uzmanı-Tepe Leasing Genel Müdürü

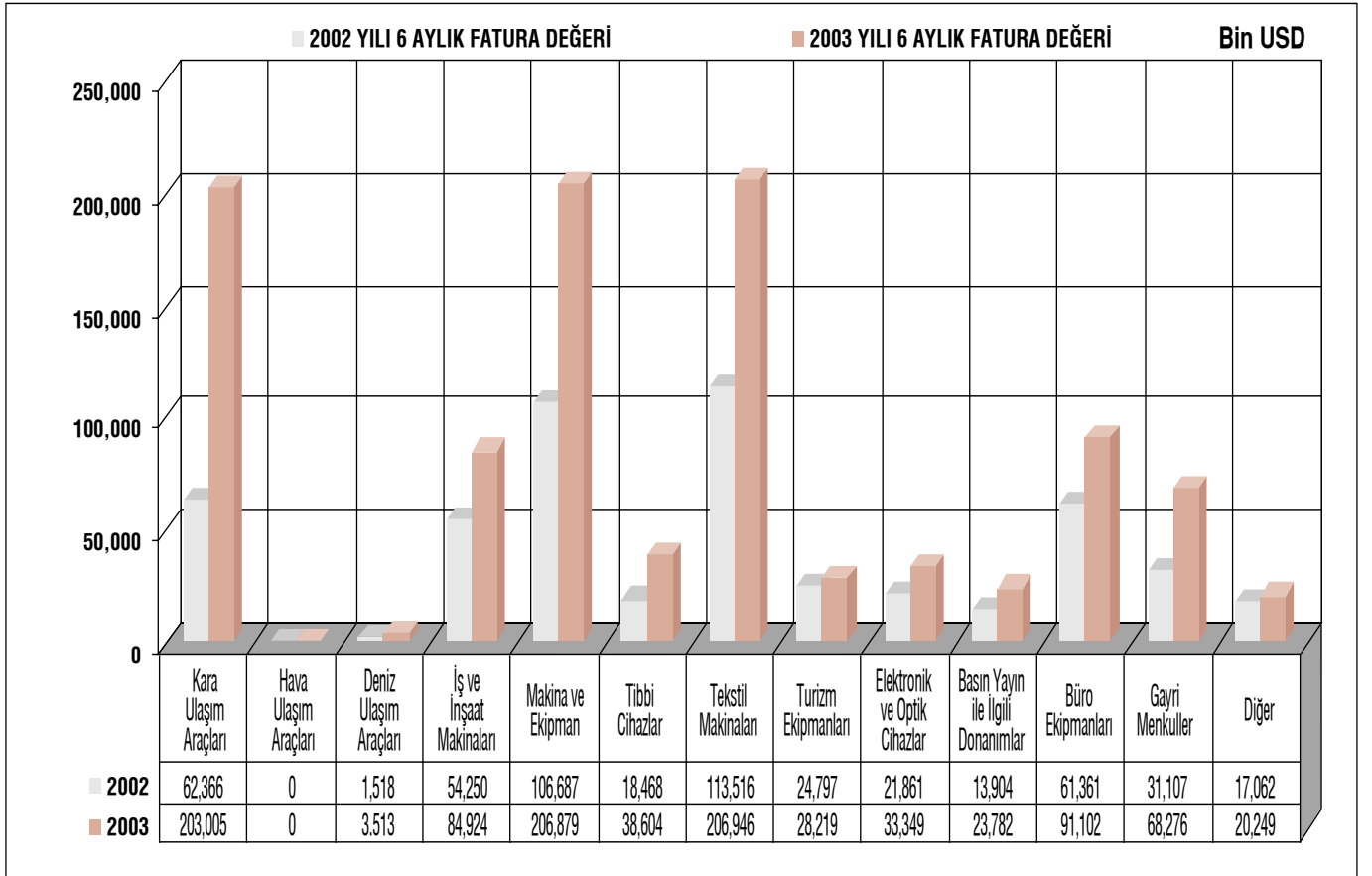
** Eski Mali Uzman-Tepe Leasing Genel Müdür Yardımcısı

FİDER 6 Aylık İstatistik Sonuçları

FİDER -Finansal Kiralama İşlemlerinin Mal Gruplarına Göre Dağılımı (Ocak-Haziran 2003)

MAL GRUPLARI	I. DÖNEM (01.01.2003-31.03.2003)			II. DÖNEM (01.04.2003-30.06.2003)			6 AYLIK (01.01.2003-30.06.2003)		
	Milyar TL	Bin USD	Dağılım %	Milyar TL	Bin USD	Dağılım %	Milyar TL	Bin USD	Dağılım %
Kara Ulaşım Araçları	102,508	60,296	%17.36	200,884	142,709	%21.67	303,392	203,005	%19.99
Hava Ulaşım Araçları	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Deniz Ulaşım Araçları	3,840	2,259	%0.65	1,765	1,254	%0.19	5,605	3,513	%0.37
İş ve İnşaat Makinaları	38,891	22,876	%6.59	87,341	62,048	%9.42	126,232	84,924	%8.32
Makine ve Ekipman	127,057	74,736	%21.52	181,787	129,142	%19.61	308,844	203,878	%20.35
Tıbbi Cihazlar	27,206	16,003	%4.61	31,815	22,602	%3.43	59,021	38,605	%3.89
Tekstil Makinaları	149,326	87,835	%25.29	167,666	119,111	%18.09	316,992	206,946	%20.89
Turizm Ekipmanları	9,322	5,483	%1.58	32,004	22,736	%3.45	41,326	28,219	%2.72
Elektronik ve Optik Cihazlar	16,149	9,499	%2.74	33,572	23,850	%3.62	49,721	33,349	%3.28
Basın Yayın ile İlgili Donanımlar	12,976	7,633	%2.20	22,732	16,149	%2.45	35,708	23,782	%2.35
Büro Ekipmanları	50,834	29,901	%8.61	86,150	61,201	%9.29	136,984	91,102	%9.03
Gayrimenkuller	40,614	23,890	%6.88	62,481	44,387	%6.74	103,095	68,277	%6.79
Diğer	11,720	6,894	%1.98	18,799	13,355	%2.03	30,519	20,249	%2.01
GENEL TOPLAM	590,443	347,305	%100.00	926,996	658,543	%100.00	1,517,439	1,005,849	%100.00
İŞLEM ADEDİ	4,744			7,558			12,302		

Not: FİDER Üyesi Şirketlerin Yurtiçi Kiralama İşlemlerini Göstermektedir.

Fider Finansal Kiralama Derneği'nin
Yayın Organıdır.

Eylül 2003 Sayı: 8

www.fider.org.tr e-mail: fider@fider.org.tr

FİDER Finansal Kiralama Derneği Adına Sahibi : Dursun AKBULUT

Genel Yayın Yönetmeni : Murat ALACAKAPTAN

Yazı İşleri Müdürü : Müge KARIŞMAN

Adres : Nispetiye Cad. Levent İş Merkezi No: 6 Kat: 2 80600 1. Levent-İST.

Tel: (0212) 284 53 10 (pbx) Fax: (0212) 281 66 47

Yapım ve Baskı: Lebib Yalkın Matbaası Tel (0212) 269 64 48